

පුරාණ රජරට වාරි තාක්ෂණය ආශ්‍රිත හෙළිවන තිරසර ජල කළමනාකරණය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

යූ.සී. ලත්භාරි ¹

අතීත කෘෂිකර්මාන්තගත සමාජයන්හි තිරසාරත්වය උදෙසා ඊසාන දිග මෝසම් වැසි සක්‍රීයව පවතින කලාපයෙහි වැව් ඉවහල් වී පවතින සේම සියල්ලන්ටම ජලය සහ සනීපාරක්ෂාව තහවුරු කිරීමට තිරසාර කළමනාකරණය වැදගත් බවත් දක්වයි. පුරාණ රජරට වාරි ව්‍යාපෘති ආශ්‍රිත වැව් කන්ද, එහි නිර්මිතය සහ ස්ථානගත කිරීම හරහා හෙළිවන තිරසාරත්වය කෙසේ ද? යන පර්යේෂණ ගැටලුව මුල්ව සිදු වූ මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වූයේ රජරට වාරි ව්‍යාපෘතිහි වැව් කන්ද ආශ්‍රිත තාක්ෂණයන් හරහා සිදුවී පවතින තිරසර ජල කළමනාකරණය හඳුනාගැනීම වේ. උක්ත පර්යේෂණයේ ක්‍රමවේදය වශයෙන් සාහිත්‍ය විමර්ශන හා අන්තර්ජාලයක් භාවිතයට ගන්නා ලදී. පාරිසරිකවූ ජල කළමනාකරණය හා බැඳුණු ක්‍රමවිධිහි පවත්නා තිරසාරත්වය රජරට වාරි ව්‍යාපෘතිහි වැව් කන්ද, එහි නිර්මිතය සහ ස්ථානගත කිරීම හරහා අංශ කීපයක් යටතේ හඳුනාගත හැකිය. වැවක් සරලවම රැඳී ඇත්තේ වැව් කන්ද හෙවත් වැව් බැම්ම බැඳවීම මතය. මෙහිදී නිම්නයේ වැව් කණ්ඩිය බඳවන ඉසව්ව වැදගත්ය. නිම්නයේ ඉහළ සීමාවක් හරහා බැම්ම යෙදීමෙන් කෙත්බිම් සඳහා ඉඩ ඉතිරි කරගෙන තිබේ. තවද බාහිර වැව්වලින් ජලය ලබා ගැනීමේ හෝ බාහිර වාරි පද්ධතිය වෙත බඳවනු ලබන වැව මඟින් ජලය යැවීමට හෝ වැව් පත්ලේ පිහිටුම සහ වාන් ජල මට්ටම් උස එම බාහිර සැපයුම් සමඟ ගැලපෙන සේ වැව් බැම්ම ස්ථානගත කිරීම හරහා ද තිරසර ජල කළමනාකරණය ආරක්ෂා කරගෙන තිබේ. මින්තේරිය වැව හරහා ගන්තලාවට හා කවුඩුළු වැවට ජලය ලබාදීම නිදසුනකි. ඔයක් ගලායන නිම්නය හරස් කර බැඳීමේදී ස්වභාවික කඳු හා උස් බිම් ආශ්‍රය කරගෙන වැව් නිර්මාණය හරහා බැම්මේ දිග අඩු කරගෙන පවතී. තවද ස්ථානගත කර ඇති භූමියේ අභ්‍යන්තර පාෂාණ නිර්මිතයේ වැදගත්කම ද සලකා තිබේ. එමඟින් අනවශ්‍ය පිළිසකර කිරීමෙන් තොර අඛණ්ඩ ජල සැපයුමක් රඳවා ගෙන තිබේ. වඩා ස්ථාවර බැම්මක් සඳහාත් ජලය පාෂාණ ස්ථර හරහා කාන්දු වී ඉවතට ගමන් කිරීම මඟහැරවීමට යෙදූ තවත් උපක්‍රමයක් වශයෙන් පාෂාණ ආනතිකව පිහිටීම සලකා බැලීමෙන් තහවුරු වේ. කඳුරැළි රහිත බිමක තැනුණු යෝධ වැව් බැම්ම සැතපුම් 7ක් දිගට නිර්මාණය කර තිබීම මීට නිදසුනකි. උක්ත කරුණු සියල්ලම විමසීමේදී පෙනෙනුයේ පුරාණ රජරට වාරි ව්‍යාපෘතිහි වැව් කන්ද ආශ්‍රිත තාක්ෂණය මඟින් තිරසර ජල කළමනාකරණයක් පවත්වාගෙන ගොස් ඇති බවත් මෙකී මූලධර්ම හා ඒ ආශ්‍රිත ආකල්ප වර්තමානයේ ඉතා වැදගත් බවත්ය.

මුඛ්‍ය පද - රජරට, වාරි, වැව් කන්ද, ජල කළමනාකරණය, තිරසාරත්වය

¹ පුරාවිද්‍යාව හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංගය, සමාජීය විද්‍යා හා මානව ශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය Lathharic@gmail.com